

Tevekkul

Kaže imam Ez-Zehebi: "Naši prethodnici su tražili znanje radi Allaha pa su postali vođe za kojima se narod povodi. A neki od njih su tražili znanje ali ne radi Allaha, pa kad su ga stekli preispitali su sami sebe, pa ih je znanje odvelo iskrenosti na tom putu, kao što je kazao Mudžahid: "Tražili smo ovo znanje a nismo imali veliki nijjet za to, a zatim nas je Allah opskrbio nijjetom poslije." U vrijeme krize ekonomije, privrede, a onda i krize morala i duha kada je covjek primoran da se svakodnevno bori za голу egzistenciju, kada nigdje ne nalazi spasa, utjehe, rjesenja za brojne probleme koji ga muce iz dana u dan, nuznim se postavlja govor o razumijevanju tevekkula. Sta je tevekkul i kako ga ispravno razumijevati?

Prije nego pokusamo definirati pojam tevekkul da vidimo kakvi su uobicajeni pristupi rjesavanju problema i obavljanju poslova i zadataka.

I danas, kao i kroz povijest općenito, mozemo primjetiti dvije izrazene krajnosti u pristupu rjesavanju problema i izvrsavanju obaveza. Jedni su pasivni, neaktivni, vrlo rijetko pokusavaju sami rjesiti svoje probleme. Ocekuju da stvari kad tad moraju doći na svoje mjesto, da laz mora biti porazena, da ce se istina ukazati, da ce pravda nadvladati nepravdu, a s druge strane sami nista ne rade na tom planu. Ocekuju da ce se to tek tako desiti. Uzdaju se da ce Allah (dzelle sanuhu) to uciniti!

Drugi su puni obaveza, "razvuceni" su na razlicite strane. Zivot im se sastoji samo u radu i kratkom, nemirnom snu. Previše su opterećeni tim obavezama i ne vide i ne osjećaju nista izvan njih. Suvise se oslanjaju na svoje mogucnosti i mogucnosti drugih ljudi. Smatraju da na takav nacin sve mogu postici. Smatraju se dovoljnim i zaboravljaju se oslanjati na Allaha (dzelle sanuhu). Takvi neuspjehe tragicno prihvataju, mnogi ih ne uspijevaju ni prihvatiti, jer sami sebi na razlicite nacine okoncajavu zivot.

Sta je onda tevekkul i gdje je njegovoo mjesto? Tevekkul spada medju pohvalna svojstva i osobnosti muslimana. Kada bi pokusali definirati ovaj pojam rekli bi da je to uciniti sve sto je u ljudskoj moci, iskoristi sve svoje sposobnosti: intelektualne, voljne, materijalne, tjelesne i dr. da bi dosli do cilja, te nakon ulaganja svih tih napora osloniti se iskreno i potpuno na Allaha (dzelle sanuhu) da ucini lijepim kraj tih nasih aktivnosti, te biti potpuno spreman prihvatiti sve nedace i neuspjehe u svom radu i nastojanju.

Smatram da je izlisko napominjati da tevekkul ne podrazumijeva mirovanje, pasivnost, neaktivnost prepustajući se Bozijoje volji cekajući da se desi to sto se mora desiti, jer ono sto je Allah (dzelle sanuhu) odredio neminovno se desava. Mislim da je, ustvari, daleko bitnije promatrati koje su to mogucnosti koje covjek posjeduje i koje treba uloziti i u kolikoj mjeri u ostvarenje odredenih poslova, projekata prije nego se osloni na Allaha (dzelle sanuhu).

PREDUVJETI ZA TEVEKKUL

Da bi nase oslanjanje na Allaha (dzelle sanuhu) moglo imati rezultata da mi mogli time postici dusevni mir, smirenost i zadovoljstvo treba prije svega ispravno vjerovati u ALLAHOVU JEDINOST (TEVHID).

Trebamo znati i u to cvrsto uvjereni biti da nema boga sem Allaha (dzelle sanuhu), kojemu niko ravan nije ,da je on Svemocan , da je Mudar i Darezljiv i stoga Mu se treba zahvaljivati.

Treba biti potpuno svjesni da je Allah (dzelle sanuhu) jedini stvarni cinilac, On je uzrok svih uzroka, sve od Njega potjece i sve se Njemu vraća.

Te kada smo u navedeno potpuno uvjereni onda se istinski mozemo osloniti na Allaha (dzelle sanuhu) i tek onda ce takvo oslanjanje uroditi plodom.

U CEMU SE SASTOJI TEVEKKUL

Ako radimo, privredjujemo, trudimo se, ulazemo sve svoje napore u ostvarenje zacrtanih ciljeva tevekkul se u ovakvim slucajevima sastoji u cvrstom uvjerenju da je Allah (dzelle sanuhu) taj koji upravlja svim i da sve sve desava po Njegovoj volji, da vjerujemo da bez obzira sto imamo zdravlje, cjelovite tjelesne organe, snagu (duhovnu, moralnu, intelektualnu, tjelesnu i dr.) i sve druge potencijale koji nam omogucavaju da djelujemo (koje nam je opet On dao), necemo moci nista postici ako On ne zeli da se to desi.

U svim svojim aktivnostima oslanjamo se na Njega, jer je On uzrok svih uzroka. Ne oslanjamo se na direktne uzroke jer su oni nesavršeni i sami ovisni o drugome. Vrlo brzo gubimo zdravlje, oboli nam glava, ruka, noga, cijeli organizam i stoga ne mozemo se na njih oslanjati. Oslanjamo se na Onog ko je savrsen!

Nas tevekkul/oslanjanje na Allaha (dzelle sanuhu) posebno dolazi do izrazaja u svijesti i znanju. Treba da smo svjesni u svakom trenutku cijelim tokom obavljanja svojih aktivnosti da je Allah (dzelle sanuhu) stvarni cinilac svega. Nista se ne moze desiti bez Njegove volje, a sve sto mu je volja nuzno mora da se desi. Potpuno oslanjanje i vezanost za Allaha (dzelle sanuhu) jeste kada covjek u svim desavanjima oko sebe osjeća Boziju volju, htijenje i pokusava proniknuti u razloge toga. Kada se nada, ali i strahuje samo od Boga, kao sto se dijete koje je tek prohodalo uvijek drzi za majku, zna samo za nju, samo od njenih prijetnji se plasi, ali i njoj se jedino raduje.

Ispravan nacin djelovanja jednog muslimana jeste da prije nego sto pocne bilo sta raditi kaze Bismillah, nada se uvijek najboljem ishodu sto stalno potvrđuje rijecima Insaallah, i svaki uspjeh koji ostvari pripisuje iskreno Allahu (dzelle sanuhu) govoreci Masallah! Tokom ukupnog rada on je smiren, zadovoljan, temeljit jer se oslanja na Onog koji je Ziv ,koji je Svemocan i koji pomaze u svakom trenu na razlicite nacine. Na onog ko je Pravedan jer ne dozvoljava da propadne trud trudbenika, Milostiv jer oprasta pogreske i ljudsku nesavršenost.

OSLANJANJE NA ALLAHA (DZELLE SANUHU) DOLAZI TEK NAKON NASE ISLANIRANE AKCIJE.
O potrebi ulaganja truda, napora, aktiviranja svih svojih sposobnosti u obavljanju razlicitih zadataka svjedoce brojni kur'anski ajeti i hadisi Allahova (dzelle sanuhu) Poslanika (alejhi's-selam):

... i da je covjekovo samo ono sto sam uradi...

A kada se odlucis, onda se pouzdaj u Allaha, jer Allah zaista voli one koji se uzdaju u Njega.

I reci: "Trudite se! Allah ce trud vas vidjeti, a i Poslanik Njegov i vjernici, i vi cete biti vraceni Onome koji zna nevidljivi i vidljivi svijet, pa ce vas o onome sto ste radili obavijestiti."

...i za one koji se odupiru onima koji ih ugnjetavaju.

I protiv njih pripremite koliko god mozete snage i konja za boj, da biste time zaplasili Allahove i vase neprijatelje, i druge osim njih – vi ih ne poznajete, Allah ih zna.

Kada ti budeš medju njima i kada odlucis da zajedno s njima obavis namaz, neka jedni s tobom namaz obavljaju i neka svoje oruzje uzmu; i dok budete obavljali namaz, neka drugi budu iza vas, a onda neka dodju oni koji jos nisu obavili namaz pa neka i oni obave namaz s tobom, ali neka drze oruzje svoje i neka budu oprezni...

O vjernici, budite oprezni i nastupajte ili u cetama ili odjednom svi.

Izvedi nocu robove Moje, za vama ce potjera poci.

Iskoristi petoro prije nego te zadesi petoro drugih. Iskoristi mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, imucstvo prije siromastva, slobodno vrijeme prije zauzetosti i zivot prije smrti. (Hadis)

Primjeri ispravnog razumijevanje tevekkula

Sklanjanje Poslanikovo u pecinu za vrijeme Hidzre o cemu ce zasebno biti govora;

H. Ebu Bekrovo zacepljanje rupa u pecini, pa kada vise nije imao krpica stavlja svoju nogu na otvor na kojem se zmija pojavila.

O ONOM KO JE POTPUNO NEMOCAN ALLAH (DZELLE SANUHU) BRINE, ZAR DIJETE U UTROBI MAJKE BEZ OBZIRA NA SVOJU NESPOSOBNOST POTPUNO BIVA OBEZBIJEDJENO!

Primjeri neispravnog razumijevanja tevekkula

Pasivan biti, nista ne raditi iscekujuci neko rjesenje od Allaha (dzelle sanuhu), smatrajuci da kako je h. Merjemi hrana na noge dolazila da moze i nama!

Ne moze se smatrati tevekkulom biti zarobljen sa stotinama drugih i ne poduzimajuci nista iscekivati cudu koje ce nas spasiti ocigledne smrti; NE RAZUMNO JE DA UVIJEK OCEKUJEMO CUDA KOJA JE NADOMJESTITI ONO STO SMO MI TREBALI UCINITI!

Tevekkul ne znaci prostrijeti se po zemlji poput bacene ponjave, bez ikakva znaka zivljenja, aktivnosti, pustivsi da nas svako gazi i radi s nama sto hoce! Takav postupak je u serijatu zabranjen!

NAPUSTITI PORODICU NE IZDRZAVAJUJI IH I NE VODECI RACUNA O NJIMA SMATRAJUCI DA SU IH PREPUSTILI ALLAHU (DZELLE SANUHU) JE HARAM.

KAKVE SU POSLJEDICE TEVEKKULA

Ako osoba cvrsto vjeruje da je Allah (dzelle sanuhu) jedini stvarni cinilac svega ona je smirena, postojana, sigurna. Sve sto se desava oko nje racionalnije promatra. Ne zapada u afekte, jer je svjesna da je ovaj svijet pun poteskoca, nezgoda, problema i ocekuje ih. Kada ih dozivi prima ih normalno, prima ih kao kusunju Allaha (dzelle sanuhu) i odmah nakon toga se preispituje. Preispituje svoj odnos prema Gospodaru, porodici, familiji, rodbini, prijateljima i kolegama. Za takve nedace pronalazi razlog u sebi, a ne u drugima. Ako ikoga krivi za takva desavanja, onda krivi jedino samoga sebe.

Ako dozivi neuspjeh, bez obzira na trud koji je u tu aktivnost ulozio, musliman nece ocajavati, cijepati odjecu, cupati kosu, vulgarno se izrazavati ili jos gore pokusati sebi zivot oduzeti, nego ce reci to je Allahova (dzelle sanuhu) volja, sudbina i nastaviti dalje sa radom.

Kako djelovati govori nam slijedeci hadis:

Snazan vjernik je bolji i drazi Allahu (dzelle sanuhu) od slabog vjernika, a u obojici je dobro. Tezi onome sto ce ti koristiti i trazi pomoc od Allaha (dzelle sanuhu) i nemoj ocajavati. Ako ti se nesto desi nemoj reci da sam uradio drugacije bilo bi bolje, nego reci: "Tako je Allah (dzelle sanuhu) odredio i On cini sto hoce", jer rijeci "Da sam" otvaraju prostor sejtanu za djelovanje.

Svako potpuno i bezrezervno oslanjanje na ljude radja razocarenje, jer ljudi nisu sposobni pruziti potpunu zastitu ni sebi, a kamoli drugima:

One koje vi mimo Allaha dozivati ne mogu vam pomoci, a ni samima sebi.

Koje su jos koristi tevekkula vidjet cemo iz slijedecih hadisa:

Razliciti vidovi praznovjerja otklanjaju se tevekkulom. (Et-Tirmizi, 1539)

Predskazivanje je vid sirka i ne spada u nas nacin ponasanja i Allah (dzelle sanuhu) ga otklanja tevekkulom.

2. Ko se iskreno osloni na Allaha (dzelle sanuhu) kada ga zadesi neka nesreca Allah (dzelle sanuhu) ce mu pomoci (Ebu Davud, 1402)

Kome se pojavi kakva potreba pa se odmah potuži ljudima, neće mu biti zadovoljena potreba; a onaj ko se potuži Allahu (dzelle sanuhu) Allah (dzelle sanuhu) će ga zadovoljiti bilo da će mu dati skorbu ili brzo obogaćenje.

Ko svakog jutra i večeri sedam puta kaže: "Allah (dzelle sanuhu) mi je dovoljan, nema boga sem Njega, na Njega se oslanjam, On je Gospodar arsa veličanstvenog Allah (dzelle sanuhu) će mu biti dovoljan za brige koje su ga spopale, pa bez obzira rekao on ove riječi sasvim iskreno ili ne.

TEVEKKUL I PLANIRANJE SUTRASNJICE

Pojedinci smatraju da planiranje sutrasnjice negira tevekkul/oslanjanje na Allaha (dzelle sanuhu), odnosno vjerovanje u Njegovu odredbu. Stoga upotpunosti odbacuju ikakvu mogućnost da islam prihvati ideju planiranja, pogotovo ne da podstrekava na njega.

Medjutim onaj ko se zadubi u kur'anske tektove i hadise Božijeg Poslanika (alejhi's-selam) vidjet će da, ustvari, islam odbacuje javasluk i neorganiziranost, cinjenje određenih radnji bez plana, programa i sistema. Poslanik (alejhi's-selam) je objasnio da se tevekkul ne sastoji u zanemarivanju zakona koji vladaju u kosmosu, niti odbacivanjem direktnih uzroka.

Et-Taberi tako kaže: Istina je da onaj ko se pouzdava u Allaha (dzelle sanuhu) i koji je siguran da se Allahova (dzelle sanuhu) odredba u pogledu njega izvršava da takvom ništa neće obesnaziti njegovo oslanjanje na Allaha (dzelle sanuhu) to što će uzavati konkretne uzroke slijedeći tako, ustvari, samo Božije zakone u prirodi i sunnet Božijeg Poslanika (alejhi's-selam). Tako se Poslanik (alejhi's-selam) pojavljivao u pancir kosulji, na glavi je nosio kacigu, strijelce postavio na ulazu u klanac, opkopavao je Medinu, dozvolio da se učini hidzra u Abesiniju. Postovao je uzroke jedenja i pijenja, pohranjivao bi hranu svoje porodice, ne očekujući da mu hrana s neba bude spustena, a zasigurno je bio najzaslužniji da se upravo njemu to desi.

Ko čita biografiju Božijeg Poslanika (alejhi's-selam) vidjet će da se za sve aktivnosti pripremao uz punu obazrivost i opreznost, predviđajući neželjene momente, a uz sve to najviše se oslanjao na Allaha (dzelle sanuhu).

Tako je kada je naredio ashabima da se sele u Abesiniju, nakon što su bili zlostavljani od idolopoklonika, to učinio kao rezultat ozbiljnog promišljanja, planiranja i uzavanja i geografskih i vjerskih i političkih razloga. Nije to učinio, tek- tako, proizvoljno.

Nije naredio da se ashabi sele bilo gdje na Arabijski poluotok, jer je znao da će Kurejsije svojim uplivom vrlo lahko ih moći povratiti.

Nije ih poslao ni u zemlje koje su pod vlasću bilo Perzije, bilo Vizantije jer takvi imperatori nisu bili simpatizeri nove vjere.

Nije bilo mudro ni da se pošalju daleko od svojih domova u Indiju, ili Kinu, npr., jer bi se pokidale veze s tim muhadzirima i oni bi za svoju domovinu bili izgubljeni.

Abesinija im je odgovarala geografski, niti je bila suviše daleko, a niti previše blizu, jer je između njih i Kurejsija bilo more.

Sa vjerskog aspekta Abesinija im je također odgovarala. Njeni stanovnici bili su sljedbenici Knjige koji se ubrajaju među one koji su najbliži muslimanima.

Politički, također, Abesinija je itekako odgovarala. Vladao je njome vladar poznat po svojoj pravici i pravdi. Radi toga je Allahov Poslanik (alejhi's-selam) rekao svojim ashabima: U njoj je vladar kod kojeg nadam se nećete biti ugnjetavani!

Ovo nam dokazuje da Muhammed (alejhi's-selam) i njegovi ashabi nisu bili izolovani od ostalog svijeta uprkos teskocama komunikacija. To nam potvrđuje i njihov stav spram rata između Perzije i Bizanta i rasprava koje se

vodila između njih i idolopoklonika. Iako je to bilo u samom početku sirenja islama kada su bili izuzetno slabi i neki bili su zainteresirani za desavanja, sukobe na svjetskom nivou između tadašnjih velesila, zapadne i istočne.

Na slijedećem primjeru Poslanikove hidzre pokazacemo kako rame uz rame mogu ći planiranje i oslanjanje na Allaha (dzelle sanuhu).

Za Hidzru Poslanik (alejhi's-selam) je pripremio i osigurao sva sredstva, mogućnosti koja su bila u njegovoj moći. Prije svega dobro je ispitao teren gdje se želi preseliti. U tu svrhu organizirao je dva sastanka na Akabi na kojem su se stanovnici tadašnjeg Jesriba između ostalog obavezali da će ga štiti kao sto stite sebe i svoje porodice.

Odobrio je za saputnika na tom dugom i iscrpljujućem putu najpogodniju osobu, koja mu može najviše pomoći u nepredviđenim situacijama.

Ostavio je da ga mijenja u njegovoj kući onoga ko je bio najsposobniji za to odvažnog, hrabrog, neustrasivog Aliju (radijallahu anhu).

Uzeo je za vodica stručnjaka za taj posao koji će moći zavarati trag progoniteljima. Iako se radilo o idolopokloniku (Abdullahu b. Urejkitu) bio je pouzdan i povjerljiv.

Osigurao je jahalice koje će ih nositi na tom dugom putu. Izabrao je skloniste na kojem će se skrivati nekoliko dana dok potraga ne oslabi. Namjerno nije htio da to skloniste bude na putu prema Jesribu da bi zavarao trag progoniteljima.

Isplanirao je dolazak osoba koje će im za to vrijeme sklanjanja u pećini donositi hranu i pice, ali i vijesti o desavanjima u Mekki. Prvi bi dolazili Esma i Abdullah djeca Ebu Bekrova, koji bi obavještavali o toku potrage, a nakon njih Amir b. Fuhejre koji bi dolazeci sa stadom ovaca, koje bi iskoristili i za uzimanje mlijeka, prekrivao tragove Esme i Abdullaha.

Ovaj slučaj vrlo zorno pokazuje način organiziranja, planiranja posebno važnijih događaja. Božiji Poslanik (alejhi's-selam) je pokušao da isplanira svaki detalj, da ništa ne prepusti slučaju, međutim, uprkos svemu navedenom idolopoklonici su dosli do same pećine i da su se, kako kaže Ebu Bekr (radijallahu anhu) samo sagledali do nogu vidjeli bi ih. Tada nakon svega što se moglo učiniti dolazi do izrazaja tevekkul: Tek tada kada se sve sa svoje strane isplanira, organizuje, učini, tek tada se čovjek može pouzdati u Allaha (dzelle sanuhu) i tek tada tevekkul daje plodove:

Ne boj se Allah (dzelle sanuhu) je s nama!

"Ne brini se Allah je s nama!" pa je Allah spustio pouzdanje Svoje na njega, i pomogao ga vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je – gornja. Allah je silan i mudar.

Na kraju saslušajmo savjet Muhammeda (alejhi's-selam) upućenog Ibn Abbasu:

Djecace, podučit ću te nekim riječima:

Cuvaj Allaha, Allah (dzelle sanuhu) će te čuvati,

cuvaj Allaha, nacices Ga pred sobom (kada si u skripcu),

kada molis - moli Allaha (dzelle sanuhu),

a kada trazis pomoc – trazi je od Allaha (dzelle sanuhu).

Znaj kada bi se citav ummet podigao da ti pribavi neku korist mogu ti koristiti donijeti samo onoliko koliko je to Allah (dzelle sanuhu) odredio. Kada bi se, pak, svi sakupili da ti stetu nanesu, mogli bi stete nanijeti samo onoliko koliko ti je Allah (dzelle sanuhu) odredio. Pera su podignuta, a sahife osusene.

Molim Allaha (dzelle sanuhu) da ispravno razumijemo tevekkul i da se u skladu toga i ponasamo!